



TÜRKİYE
YAZMA
ESERLER
KURUMU
BAŞKANLIĞI

KONSERVASYON UYGULAMALARI

Kitap Şifahanesi ve Arşiv Dairesi Başkanlığı

Amasya Yazma Eser Kütüphanesi

Beyazıt Koleksiyonu - 1455

Kur'ân-ı Kerîm

Özlem UZUN
2018

ESER HAKKINDA

Eser kûfi hat ile yazılmış erken dönem bir Kur'ân-ı Kerîm'dir ve ferağ kaydı mevcut değildir. Nüshanın son sayfasında "Bu Kur'ân-ı Kerîm Hz. Osman'ın usulüne göre yazılmıştır." şeklinde bir yazı mevcuttur. Yapılan incelemeler sonrası metin kısmının eksik ve karışık durumda olduğu tespit edilmiştir. Nüsha 23. cüzden 30. cüzün sonuna kadardır. Nüshada ayet eksiklikleri ve son cüzde sure eksiklikleri bulunmaktadır. Herhangi bir mühür bulunmayana nüshanın metin sayfaları ve cilt kapaklarının kesilmiş olduğu tespit edilmiştir.

CİLT



Cilt ön kapağı 33,5x39,8x0,4 cm, arka kapağı 32,7x39,3x0,4 cm ölçülerindedir. Kapakların iç ve dış yüzeyleri kahverengi deridir. Eserin sertabı ve miklebi mevcut değildir. Sirt derisi açık kahverengi ve onarımdır. Cildin murakkaları katmanlar halinde birbirinden ayrılmış durumdadır.

CİLT - SÜSLEME



Eserin her iki kapağında yuvarlak formda şemseler mevcuttur. Bu şemseler salbeklerle sonlandırılmıştır. Köşebentler tepelik motifi ile oluşturulmuştur. Kapak kenarları zencerek ile çevrelenmiştir. Tüm bu süsleme öğelerinin küçük el aletleri ile yapıldığı tespit edilmiştir. Kapak içi derisi sıcak baskı kalıp uygulanarak yapılmıştır.

METİN



Metin kısmı ölçüleri 34,5x40,6 cm'dir. Eser 176 varak ve 28 formadan oluşmaktadır. Metin kısmı 9 adet satır düzeninde, siyah, altın, kırmızı ve yeşil mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Eserde yan kâğıt mevcut değildir.

SÜSLEME - METİN



Eserde bulunan sure başları altın ile yazılmış kûfi hat ile süslenmiştir. Sayfaların kenar boşluklarında, alt köşe-üst köşe ve ön kenara yakın yerlerde farklı bezeme türleriyle süslenmiş hizb gülleri bulunmaktadır.

KÂĞIT ÖZELLİKLERİ



Metin kısmında aharlı Doğu kâğıdı kullanılmıştır. Kullanılmış olan kâğıtların hamur yapısı genel olarak heterojendir ve lif yönleri sırtı paraleldir. Süzgeç izleri incelendiğinde 1cm'e 5 adet sık süzgeç izi denk geldiği görülmüştür. Kâğıtların kalınlıkları 0,22-0,40 mm arasında değişmektedir. Kâğıdın pH değeri 5,70'tir. Yapılan biyoloji analizine göre kâğıtta mikroorganizma varlığına rastlanmamıştır.

DİKİŞ VE ŞİRAZE



Eserin onarım olan şirazeleri gri-yavruağzı renklerindedir ve balıksırtı tekniğinde örülmüştür. Yastık mevcut değildir. Şiraze kolonları kopuktur ve formalarla bağlantılı değildir. Metin kısmında sırt dikişi mevcut değildir ve 4 adet dikiş deliği görülmüştür. Sadece 1 adet formanın iki durak arasında dikiş ipi görülmüştür.

ESKİ ONARIMLAR - CİLT ve METİN



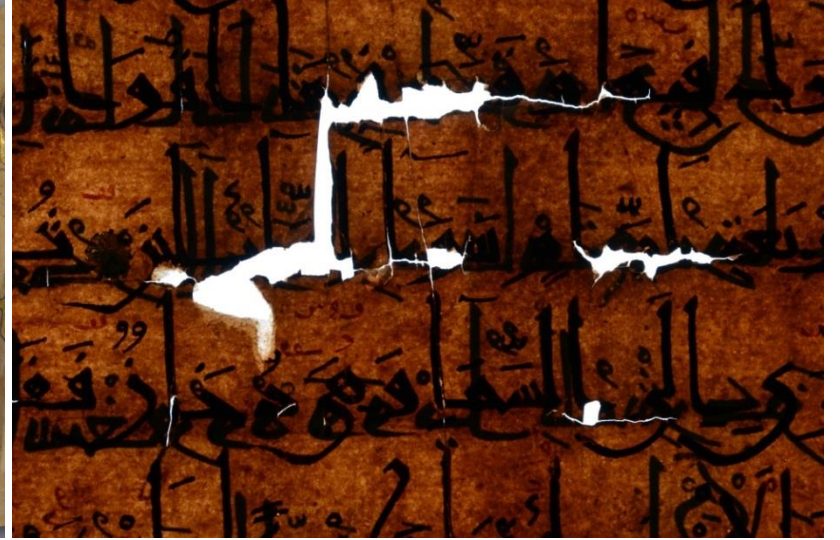
Eserin sırtında kullanılan deri iki parça ve onarımdır. Cilt kapaklarının kenarlarında şerit halinde eski onarım deri mevcuttur. Metin kısmında sırt, ön kenar, etek ve başı ile korozyon bulunan alanlarda şerit halinde kâğıt onarımlar mevcuttur. Bu eski onarımlar bazı yerlerde üç kat üst üste yapılmıştır.

BOZULMALAR - CİLT



Cilt ve metin birbirinden ayrı durumdadır. Ciltte aşınma, eksik kısımlar, birbirinden ayrılmış murakkalar, çizikler, yırtılma, lekeler, kir tabakası, deformasyon ve renk değişimi hasarları mevcuttur.

BOZULMALAR - METİN



Eserin sırt dikişi mevcut olmadığı için formalar dağınık durumdadır. Metin kısmında mürekkep korozyonundan kaynaklı parça kaybı ve kılcal çatlaklar, tozlanma, böcek delikleri, dikiş yerlerinde yırtılma, eksik kısımlar, su lekeleri, yırtıklar, kir tabakası ve kıvrılma hasarları mevcuttur.

ANALİZ TABLOSU

Analizler	Biyoloji	pH	Raman	XRF	Spot Test
Yapıldı	✓	✓	✓	✓	
Yapılmadı					✓

ANALİZLER - XRF

Sayfa no.	İncelenen Kısım	Majör Element	Minör Element	Düşük Sinyalde	Sonuç
45a	Kâğıt	Ca	Fe	K, Cl, S	
44b	Siyah mürekkep	Ca, Fe	K	S, Cl	Karbon
44b	Kırmızı	Hg	Pb	Cu, Fe, Ca, K	İnorganik bulunamadı.
45a	Kırmızı	Ca	Fe	K, S, Cl	Vermilion-kurşun beyazı
45a	Mavi	Ca	K, Fe	Mn, Cu, Pb, Si, T,	Lapis lazuli
45a	Beyaz	Pb		Au, Fe, Ca	Kurşun beyazı
44b	Koyu Yeşil	Cu		S, Cl, K, Ca, Hg, Pb	Bakır içerikli
45a	Bordo-Kahverengi	Au	Ca, Fe	K, Cu, Ni, Pb	İnorganik bulunamadı.
54a	Hardal-sarı	Au	Ca, Fe	K, Cu, Ni, Pb	Realgar

ANALİZLER - RAMAN

Sayfa no.	İncelenen Kısım	Sonuç
44a	Siyah mürekkep	Karbon siyahı
44a	Lacivert	Lazurit
44a	Kırmızı	Spektrum alınamadı.
44b	Koyu yeşil	Spektrum alınamadı.

KONSERVASYON KARARLARI

Yazılı ve görsel belgelemesi tamamlanan eserin detaylı olarak durum değerlendirmesi yapılmış, aşağıdaki konservasyon işlemlerine karar verilmiştir.

- Eserde bulunan bütün eski onarımların çıkarılması,
- Mürekkep korozyonu hasarı bulunan kısımların yeniden nemlendirilebilir Japon kâğıdı (re-moistenable tissue) ile çift taraflı sağlamlaştırılması,
- Gerekli çift varaklara yeni sırt yapılması,
- Esere yeni deri sırt yapılması,
- Esere uygun renklerde şiraze örülmesi,
- Eserin murakkalarının kenarlarından noktasal olarak yapıştırılması,
- Sayfalar eşit boyutlarda olmadığı ve eserin mıkleti bulunmadığı için bu durumun zamanla sayfalarda deformasyona sebep olacağı düşüncesiyle esere sertap ve mıklet yapılması

KONSERVASYON - METİN



Eserin varakları konservasyon işlemlerinden önce numaralandırılmıştır ve eser dağınık durumda olduğu için forma çizimi yapılmıştır. Konservasyon işlemlerine sayfa kenarlarının sünger silgi ile silinmesiyle başlanmıştır. Metin kısmının satır araları ise kalem silgi ile silinmiştir.

KONSERVASYON - METİN



Formaların sırt kısmında bulunan eski yapıştırıcı kalıntıları metil selüloz ile nemlendirilerek eserden uzaklaştırılmıştır. Eski onarımlar %12'lik metil selüloz, enjeksiyon ile uygulanarak nemlendirilmiş ve 20 dakika bekletilerek eserden uzaklaştırılmıştır.

KONSERVASYON - METİN



Eserde mevcut olan tüm eski onarımlar herhangi bir kayıp olmadan eserden uzaklaştırılmıştır.

KONSERVASYON - METİN



Korozyon hasarı bulunan yazılı alanlar Antik 3gr Japon kâğıdı ve nişasta ile hazırlanmış yeniden nemlendirilebilir Japon kâğıtları kullanılarak a ve b yüzlerinden sağlamlaştırılmıştır. Eserin tüm eksik kısımları uygun renge boyanan Japon kâğıdıyla tamamlanmıştır. Tamamlamalar bazı sayfalarda çift taraflı yapılmıştır.

KONSERVASYON - METİN



Eserin tezhipli varağında bulunan eski onarımlar %12'lik metil selüloz ile süslemeye zarar vermeden uzaklaştırılmış ve uygun renge boyanmış Japon kâğıdı ile b yüzünden tamamlanmıştır.

KONSERVASYON - METİN



Varaktaki yırtıklar b yüzünden yeniden nemlendirilebilir Japon kâğıdı ile sağlamlaştırılmış, a yüzünden ise belirli yerlerinden noktasal olarak yeniden nemlendirilebilir Japon kâğıdı ile tutturulmuştur ve böylece varağın bütünlüğü sağlanmıştır.

KONSERVASYON - METİN



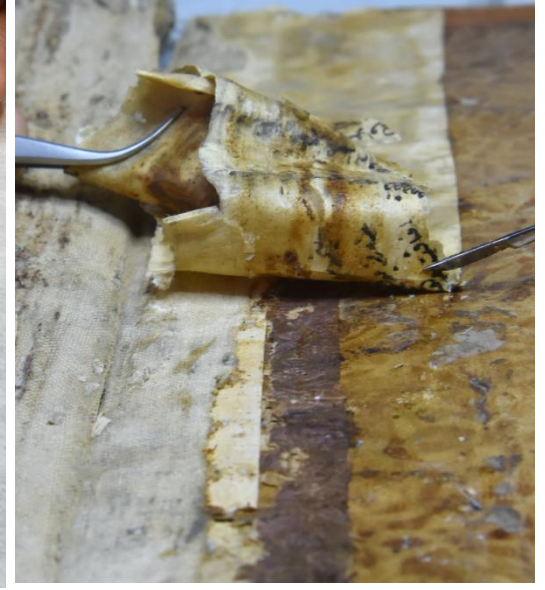
Varağın b yüzünde bulunan tamamlamaların üzerine a yüzünden estetik onarımlar yapılmıştır. Bu onarımlar açığa çıkmış olan tezhipli yüzeye temas etmeden b yüzünde bulunan tamamlamaların üzerine yapılmıştır.

KONSERVASYON - METİN



Eser forma haline getirilmeden önce yazma eser uzmanı tarafından olması gereken şekilde sıralanmış ve eski numaralar silinmeden yeniden numaralandırılmıştır. Gerekli olan formalara Japon kâğıdıyla yeni sırt yapılmıştır. Eserin tüm sayfa kenarları %1'lik metil selüloz ile sağlamlaştırılmış ve düzleştirilmiştir. Sayfa kenarlarında bulunan tüm yırtıklar çift taraflı olarak yeniden nemlendirilebilir Japon kâğıdı ile sağlamlaştırılmıştır. Formaların kolon ve sırt dikişi yerleri Japon kâğıdı ile tamamlanmıştır. Formalar keten ip ile 2 duraklı zincir dikişi tekniğinde dikilip, yeni tekstil kenarlarından cilde yapıştırılmak üzere uzun bırakılarak metnin sırtına nişasta tutkalı ile yapıştırılmıştır. Eserin kolon dikişi yapılmış ve nötr tonlarında yeni şirazeler balık sırtı tekniğinde örülmüştür.

KONSERVASYON - CİLT



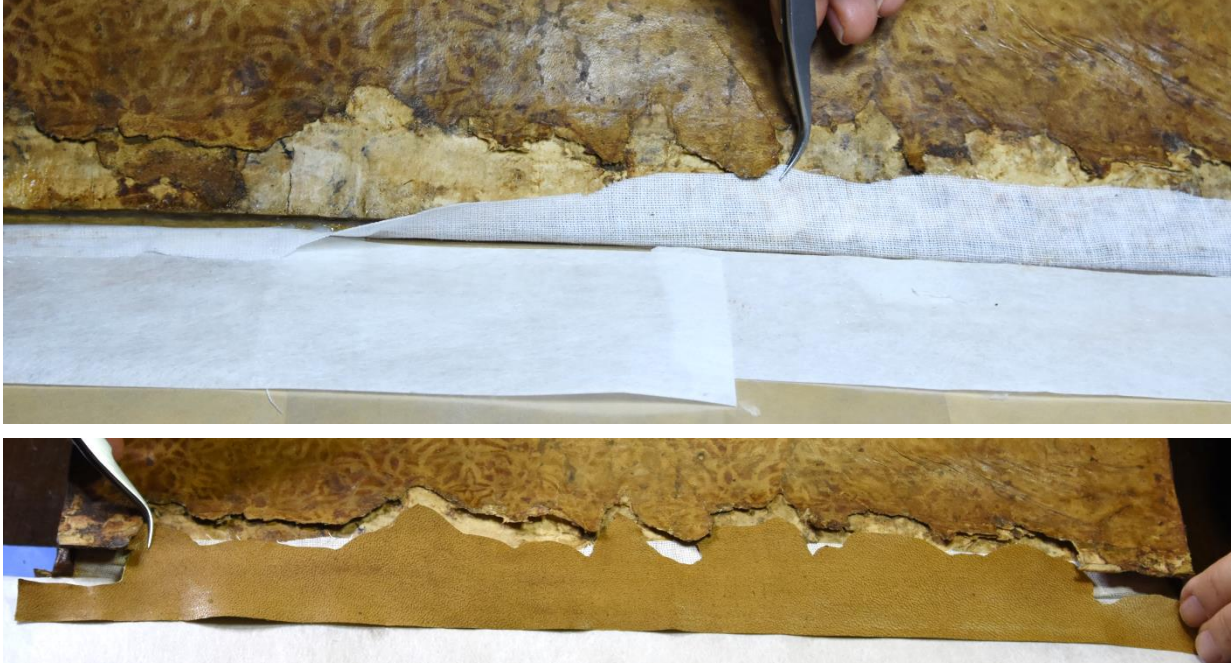
Ciltte bulunan eski onarımların tamamı metil selüloz ile nemlendirilerek eserden uzaklaştırılmıştır.

KONSERVASYON - CİLT



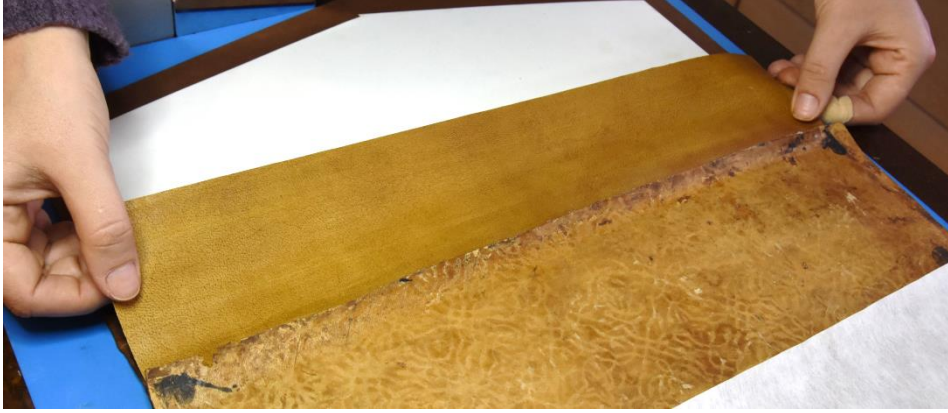
Birbirinden ayrı durumda olan murakkalar nişasta ile kenarlarından noktasal olarak yapıştırılmış ve kenarları deri ile tamamlanmıştır. Murakkalar araştırılmak istenirse kolayca erişim sağlanması amacıyla bu şekilde yapıştırılmıştır. Cildin dış yüzeyi Maroquin ile silinerek yüzey temizliği sağlanmıştır. Yeni sırt ve deri tamamlamalar için deri boyanmış ve kenarları tıraşlanmıştır. Sırt derisi kapaklara ve metnin sırtına nişasta tutkalı ile yapıştırılmıştır.

KONSERVASYON - CİLT



Eserin ön kapağı sırt tekstiline yapıştırıldıktan sonra uygun renge boyanmış deri, kapak içinde bulunan eksik kısımlara nişasta tutkalı ile yapıştırılmıştır. Ön kapak ve sırt metin kısmına yapıştırıldıktan sonra arka kapak da nişasta tutkalı ile sırt derisine ve tekstil uzantısına yapıştırılmıştır.

KONSERVASYON - CİLT



Esere yeni sertap ve mıklep yapılmıştır. Mıklep kapak içine ve ilk sayfaya temas ettiği için her iki yüzeyi de kâğıtla kaplanmıştır. Mıklebin dış yüzeyi arka kapakla, iç yüzeyi de yan kâğıtla uyumlu olması için renklendirilmiştir. Sertap ise hareketli kısımda olduğu için deri yapılmıştır. Konservasyon işlemleri tamamlanan eserin sırt kalınlığı onarıma başlamadan önce 8 cm iken, onarım sonrasında 5,5 cm olmuştur. Esere 1 cm oluklu kartondan koruma kutusu yapılmıştır.

ÖNCESİ & SONRASI



Ön kapak

ÖNCESİ & SONRASI



Arka kapak

ÖNCESİ & SONRASI



Ön kapak içi

ÖNCESİ & SONRASI



1a - Ön kapak içi

ÖNCESİ & SONRASI



ÖNCESİ & SONRASI



1b-2a

ÖNCESİ & SONRASI



ÖNCESİ & SONRASI



ÖNCESİ & SONRASI

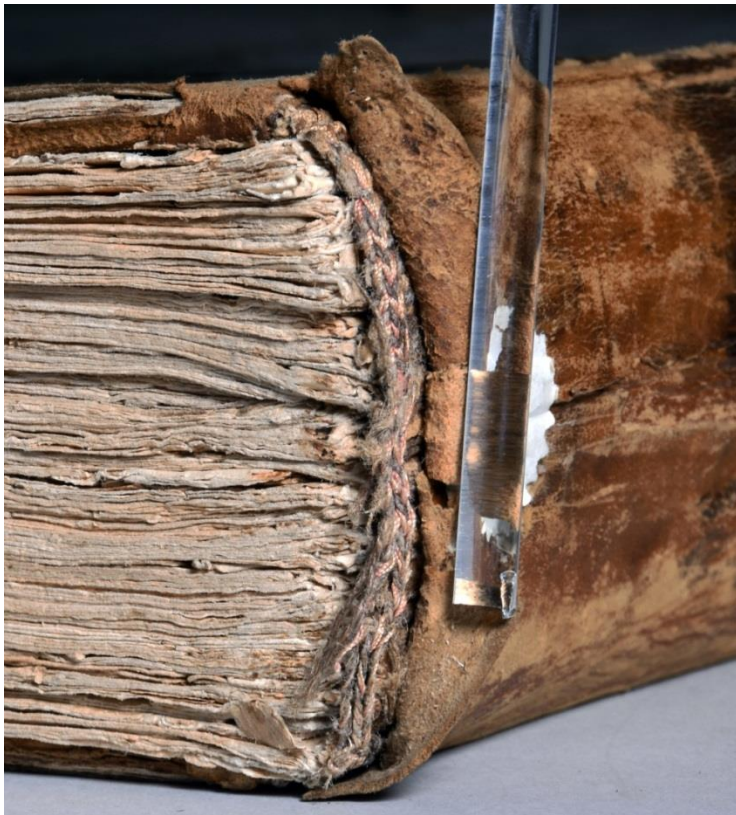


ÖNCESİ & SONRASI



Arka kapak - mıklep - sertap

ÖNCESİ & SONRASI



Etek şiraze

ÖNCESİ & SONRASI



Sirt

ÖNCESİ & SONRASI



Etek